TYT

Temel Yeterlilik Testi

MOBİL VİDEO ÇÖZÜM UYGULAMASI

AKILLI TAHTA UYUMLU

okulburada.com

TYT SINAVINA İLİŞKİN MEB TARAFINDAN AÇIKLANAN KONU ve KAZANIMLAR DİKKATE ALINARAK HAZIRLANMIŞTIR.

uzaktan eğitim
dijital içerik desteği

Linux

COĞRAFYA

SORU BANKASI

TOPLAM
1440 SORU

YAZAR:
Memduh ALTUNBULAK

MUBA YAYINLARI

COĞRAFYA

SORU BANKASI

ÖRNEK

MUBA YAYINLARI

MUBA YAYINLARI

Dizgi - Grafik
MU BA Yayıncılık Dizgi - Grafik Birimi

Baskı
Tuna Matbaası • Tel: 0312 278 34 84
Matbaa Sertifika No: 16102

Öneri ve düşünceler için
info@mubayayinlari.com • 0.312 504 64 41

Yayın ve Dağıtım
MU BA Yayıncılık Ltd. Şti.
Ostim (OSB) Mahallesi 1203. Cadde No: 38/1/2 Yenimahalle - ANKARA
Tel: 0.312 504 64 41 • Faks: 0.312 232 26 69
www.mubayayinlari.com

"Bu kitapta yer alan çıkmış sınav sorularının her hakkı ÖSYM'ye aittir. Hangi amaçla olursa olsun, tamamının veya bir kısmının kopya edilmesi, fotoğrafının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması ya da kullanılması, yayımlanması ÖSYM'nin yazılı izni olmadan yapılamaz. Yayınevimiz telif ücreti ödeyerek bu izni almıştır."

ISBN: 978-605-7509-66-6
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın bandrolü ile satılmaktadır.
Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını rica ederiz.

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları **MU BA YAYINCILIK LTD. ŞTİ**.'ne aittir.
Hangi amaçla olursa olsun, yayınların tamamının veya bir bölümünün, şirketin yazılı izni olmadan kopya edilmesi, fotoğraflarının çekilmesi, herhangi bir yolla çoğaltılması yasaktır.
MU BA bir Murat Yayınları Ltd. Şti. markasıdır.

ÖRNEKTİR

SUNU

Sevgili Öğrenciler,

Murat Yayınları'nın yıllara dayanan tecrübesinin ve vizyonunun bir sonucu olarak yayın çalışmalarını sürdüren MUBA, ortaokul, lise ve üniversiteye hazırlık yardımcı kaynaklarını öğrencileriyle buluşturmanın kıvancını duymaktadır.

Alanında uzman yayın kadromuz tarafından hazırlanan kitaplarımızda, uygulamada olan sınav dahil test teknikleri dikkate alınarak kapsamlı bir çalışma yürütülmüş, siz değerli öğrencilerimizin hazırlık sürecindeki yükünü hafifletmeyi amaçlayan bir yol izlenmiştir.

MEB'in güncel eğitim programı ve kazanımlarını gözeterek oluşturduğumuz bu yayınımızda klasik çoktan seçmeli, örnek çözümlü, kısa cevaplı sorular ve etkinlikler, amaca uygun kısa notlar, sınav odaklı özet bilgiler ve doğrudan sınavı hedefleyen mantık ve muhakeme soruları akılda kalıcı bir yöntemle verilmiştir.

Gireceğiniz tüm sınavlarda başarılar diler, yaşamınızda sağlık ve mutluluklar temenni ederiz.

MU BA YAYINLARI

ÖRNEKTİR

İÇİNDEKİLER

COĞRAFYA SORU BANKASI

ÜNİTE - 1 / DOĞAL SİSTEMLER

BÖLÜM - 1 Sayfa No

İNSAN, DOĞA VE COĞRAFYA
- İnsan, Doğa ve Coğrafya 9

BÖLÜM - 2 Sayfa No

YERKÜRENİN ŞEKLİ VE HAREKETLERİ
- Yerkürenin Şekli 13
- Yerkürenin Kendi Ekseni Etrafındaki Hareketi 19
- Yerkürenin Güneş Etrafındaki Hareketi 23
- Eksen Eğikliği 25
- Mevsim Tarihleri 31

BÖLÜM - 3 Sayfa No

KOORDİNAT SİSTEMİ VE KONUM
- Mutlak ve Göreceli Konum 37
- Türkiye'nin Konumu 43
- Genel Tekrar Testi 45

BÖLÜM - 4 Sayfa No

COĞRAFİ REHBERİM HARİTALAR
- Projeksiyon, Harita Elemanları, Ölçek, Uzunluk ve Alan Hesaplama 49
- Haritada Yeryüzü Şekillerini Gösterme Yöntemleri 61

BÖLÜM - 5 Sayfa No

ATMOSFER VE İKLİM
- Atmosfer, İklim ve Hava Durumu 69
- İklimin Ana Elemanı: Sıcaklık 71
- Basınç 83
- Rüzgarlar 89
- Nemlilik ve Yağış 93
- Büyük İklim Tipleri 99
- Türkiye'nin İklimi 107
- Genel Tekrar Testi 115

BÖLÜM - 6 Sayfa No

DÜNYA'NIN YAPISI VE OLUŞUM SÜRECİ
- Dünya'nın Tektonik Oluşumu 119
- Jeolojik Zamanlar 121
- İç Kuvvetler 123
- Kayaçlar 131
- Türkiye'de İç Kuvvetler 143
- Dış Kuvvetler 145
- Türkiye'de Dış Kuvvetler ve Başlıca Yüzey Şekilleri 147

BÖLÜM - 7 Sayfa No

SU KAYNAKLARI
- Dünya'da Su Kaynakları 153
- Türkiye'de Su Kaynakları 157

ÖRNEKTİR

BÖLÜM - 8 Sayfa No

TOPRAKLAR
- Dünya'da Topraklar 159
- Türkiye'de Topraklar 163

BÖLÜM - 9 Sayfa No

BİTKİLER
- Dünya'da Bitkiler 165
- Türkiye'de Bitkiler 169
- Genel Tekrar Testi 173

ÜNİTE - 2 / BEŞERİ SİSTEMLER

BÖLÜM - 1 Sayfa No

YERLEŞMELER
- Yerleşmelerin Yer Seçimi, Kuruluş ve Gelişmesi 179
- Kır ve Şehir Yerleşmeleri 181
- Türkiye'de Yerleşmelerin Sınıflandırılması 187

BÖLÜM - 2 Sayfa No

NÜFUS
- Nüfusun Özellikleri - Dünya'da Nüfusun Dağılışı 189
- Nüfus Piramitleri 193

BÖLÜM - 3 Sayfa No

TÜRKİYE'DE NÜFUS
- Türkiye'de Nüfusun Değişimi - Dağılışı 195
- Türkiye'de Nüfusun Yapılsal Özellikleri 199

BÖLÜM - 4 Sayfa No

GÖÇ
- Göçler ve Göçlerin Nedenleri 201
- Türkiye'de Göçlerin Nedenleri - Sonuçları 203
- Göçün Mekansal Etkileri 205

BÖLÜM - 5 Sayfa No

EKONOMİK FAALİYETLER
- Ekonomik Faaliyetlerin Temel Özellikleri ve Gelişmişlik 207
- Genel Tekrar Testi 209

ÖRNEKTİR

ÜNİTE - 3 / KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER

BÖLÜM - 1	Sayfa No
BÖLGE ÇEŞİTLERİ BÖLGE SINIRLARININ BELİRLENMESİ	
Bölge Çeşitleri Bölge Sınırlarının Belirlenmesi	215

BÖLÜM - 2	Sayfa No
ULUSLARARASI ULAŞIM HATLARININ GENEL ÖZELLİKLERİ VE ETKİLERİ	
Uluslararası Ulaşım Hatlarının Genel Özellikleri ve Etkileri	223

ÜNİTE - 4 / ÇEVRE VE TOPLUM

BÖLÜM - 1	Sayfa No
DOĞAL ORTAM VE İNSAN	
Doğal Ortam ve İnsan	231

BÖLÜM - 2	Sayfa No
AFETLER	
Afetlerin Genel Özellikleri, Dağılışı ve Korunma Yolları	235
Türkiye'de Afetler	243
Genel Tekrar Testi	245

ÖRNEKTİR

Coğrafya

ÖRNEKTİR

Ünite 1

- İnsan, Doğa ve Coğrafya
- Yerkürenin Şekli ve Hareketleri
- Coğrafi Koordinat Sistemi
- Harita Bilgisi
- Atmosfer ve İklim
- Dünya'nın Yapısı ve Oluşum Süreci
- Su Kaynakları
- Topraklar
- Bitkiler

ÖRNEKTİR

TEST • 1

1. Sıcaklık ve yağışın fazla, bitki örtüsünün yağmur ormanları olduğu bölgelerde yüksek yerler insanların yerleşmesine daha elverişlidir.

Buna göre, aşağıdaki ülkelerin hangisinde yükseltinin yerleşmeyi olumlu yönde etkilediği söylenebilir?

A) Türkiye B) ABD C) Almanya
D) Rusya E) Brezilya

2. Aşağıda coğrafyanın bölümlerinden dördünün araştırma alanı belirtilmiştir.

- Canlıların yeryüzüne dağılışını inceler.
- Yeryüzü şekillerinin oluşumunu inceler.
- Hava küredeki iklim olaylarını inceler.
- İnsanların yaptıkları etkinlikleri ve doğal çevre arasındaki ilişkileri inceler.

Buna göre, aşağıdaki bölümlerden hangisine ait bir bilgi verilmemiştir?

A) Klimatoloji
B) Beşeri coğrafya
C) Biyocoğrafya
D) Hidrografya
E) Jeomorfoloji

3. **Aşağıdaki doğal olaylardan hangisinin farklı bir doğal ortamda gerçekleştiği söylenebilir?**

A) Kasırga B) Erozyon
C) Volkanizma D) Deprem
E) Dağ oluşumu

4. Coğrafya biliminin temel amacı insanın doğayı tanıması ve doğayla uyum içinde yaşamasıdır.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi yukarıdaki açıklamaya örnek olarak gösterilebilir?

A) Ege Bölgesi'ndeki delta ovalarına sanayi tesisleri kurulması
B) Heyelan riski fazla olan yamaçlarda yerleşim alanlarının kurulması
C) Erozyonu engellemek için yamaçların taraçalandırılması
D) Organik tarım yerine GDO'lu (genetiği değiştirilmiş) ürünler yerleştirilmesi
E) Fay hattının geçtiği alanlarda çok katlı binaların inşa edilmesi

5.

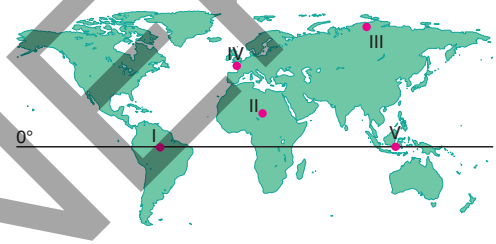

Yukarıdaki haritada işaretlenen merkezlerden hangisinde dört mevsim belirgin yaşanır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. **Aşağıdaki yer şekillerinden hangisi coğrafyanın dallarından jeomorfolojinin inceleme alanına girer?**

A) Plato B) Akarsu C) Bitkiler
D) Rüzgâr E) Okyanus

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

DOĞA VE İNSAN ETKİLEŞİMİ

İnsanın oluşumunda katkıda bulunmadığı doğada kendiliğinden oluşmuş tüm unsurlara doğal unsur denir.

Örnek :

Vadi

Dağ

Orman

Bitki örtüsü

Sular

İnsan etkisiyle ortaya çıkanlara ise beşeri unsur denir.

Örnek:

Yol

Köprü

Baraj

Konut

Coğrafyanın inceleme alanına giren dört temel ortam şunlardır:

Atmosfer (Hava küre)

Litosfer (Taş küre)

Biyosfer (Canlılar küresi)

Hidrosfer (Su küre)

İnsan önceki dönemlerde doğaya bağlı olarak bir yaşam sürerken zamanla insanın bilgi birikimi artmış ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak doğal koşulara bağımlılığı azalmıştır.

Türkiye'de İstanbul Boğazı'nın iki yakası arasında deniz altından raylı sistem (metro) taşımacılığının yapıldığı projesi Marmaray

İngiltere ve Fransa arasında deniz altından geçen demiryolu tüneli olan Manş Tüneli

ÖRNEKTİR

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

İnsanın Doğa Üzerine Etkisine Örnekler

• Araçların egzoz gazları ile sanayi tesislerinden çıkan karbonlu gazların atmosferde birikerek küresel ısınmaya yol açması

• Akarsuların önüne setler çekilerek barajlar yapılması

• Dağlık ve engebeli bölgelerde ulaşım sağlamak için viyadük, köprü ve tünellerin yapılması

• Orman tahribatı

• Sanayi tesislerinin ve yerleşim alanlarının verimli tarım topraklarına kurulması

• Hava, su, toprak kirliliğinin yaşanması insan müdahalesinin olumsuz sonuçlarıdır.

COĞRAFYANIN KONUSU VE BÖLÜMLERİ

Coğrafya, insanın içinde yaşadığı doğal ortam ve onunla olan karşılıklı ilişkilerini inceler.

ATMOSFER

Yerküreyi çepeçevre saran çeşitli gazlardan oluşan doğal bir ortamdır.

LİTOSFER

Yerkürenin çeşitli kayaçlardan oluşan ve canlıların üzerinde yaşadığı en dış katmandır.

HİDROSFER

Okyanus, deniz, göl, akarsu, kaynak suları, buzullar ve yer altı sularının hepsine birden verilen isimdir.

BİYOSFER

Litosfer, atmosfer ve hidrosferden oluşan doğal ortam içerisinde yaşayan canlı küredir.

7. I. Akarsular – su döngüsü
II. Canlılar – ekosistem
III. Turizm – kültür
IV. Sıcaklık – yağış
V. Yükselti – sıcaklık

Yukarıdakilerden hangisi fiziki coğrafyanın incelediği konular arasında yer almaz?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. Coğrafya, doğa ve insan arasındaki karşılıklı etkileşimi inceleyen bilim dalıdır. Kimi zaman insan doğal koşulları etkilerken, kimi zaman da doğal koşullar insanın ekonomik ve yaşamsal faaliyetlerini etkilemektedir.

Buna göre aşağıda verilenlerden hangisi insan-doğa etkileşimine diğerlerine göre farklı bir örnektir?

A) Yükseltinin fazla olduğu yerlerde tahıl tarımının yaygın olması
B) Yüksek enlemlerde yerleşmelerin deniz seviyesine yakın yerde kurulması
C) Bozkır bitki örtüsüne bağlı küçükbaş hayvancılığın yapılması
D) Barajlardan hidroelektrik enerjisi elde edilmesi
E) Tarım ürünü çeşitliliğinin orta kuşak ülkelerinde daha fazla olması

9. I. Enerji elde etmek için fosil yakıt kullanılması
II. Nükleer santrallerin soğutulmasında deniz suyu ya da akarsuların kullanılması
III. Eğimli yamaçların taraçalandırılması
IV. Bataklıkların kurutulması
V. Göl sularının tarımda sulama amaçlı kullanılması

Yukarıda verilen insan faaliyetlerinden hangisinin doğal çevre üzerinde olumlu etkisi olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10. I. Rusya'da insanların kalın kıyafetler giymesi
II. Hollanda'da denizin doldurularak polder ovalarında tarım yapılması
III. Hindistan ve Çin'de pirinç tarımının yaygın olması
IV. İsviçre dağlık bölgesinde raylı sistemin gelişmiş olması

Yukarıdakilerden hangileri doğanın insan üzerindeki etkisine örnektir?

A) I – II B) I – III C) II – III
D) III – IV E) II – IV

11. İklim, yer şekilleri, toprak özellikleri gibi doğal koşullar insanların yaptıkları ekonomik faaliyetleri etkileyen doğal unsurlardır.

Buna göre ilkbaharda yağış alan, yazları kurak geçen bir ilkim bölgesinde bulunan yükseltinin fazla olduğu bir ülkede aşağıdaki tarım ürünlerinden hangisi yetiştirilir?

A) Buğday B) Çay C) Pirinç
D) Pamuk E) Zeytin

12. Ekvatoral kuşaktaki ülkelerde yerleşmek için yüksek yerler tercih edilirken, Orta kuşaktaki ülkelerde kıyı ovalar tercih edilir.

Bu durum iki bölgenin aşağıdaki özelliklerinden hangisi bakımından farklı olmaları ile açıklanabilir?

A) Yer şekilleri
B) Kara ve deniz dağılışları
C) Nüfus yoğunluğu
D) Su kaynakları
E) İklim koşulları

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
E	D	A	C	D	A	C	D	C	B	A	E

ÖRNEKTİR

TEST • 2

1. Aşağıda coğrafyanın bölümleri ile yararlandığı bilimler eşleştirilmiştir.

I. Biyocoğrafya – Zooloji
II. Hidrografya – Potamoloji
III. Jeomorfoloji – Limnoloji
IV. Klimatoloji – Jeoloji

Buna göre, yapılan eşleştirmelerden hangileri yanlıştır?

A) I ve II B) I ve III D) II ve III
D) III ve IV E) II ve IV

2. I. Avrupa'daki Alp Dağları
II. Galapagos Adaları'ndaki bitki türleri
III. Hindistan'daki Ganj Nehri
IV. Kapadokya'daki peribacaları

Yukarıdakilerden hangileri jeomorfolojinin ilgilendiği konular arasında yer alır?

A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) II ve IV E) I ve IV

3. **Aşağıdakilerden hangisinde coğrafyanın dağılış ilkesi kullanılmıştır?**

A) Akdeniz kıyısında yaz kuraklığı nedeniyle kıyı turizminin gelişmesi
B) Küçükbaş hayvancılığın en çok İç ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yapılması
C) Karadeniz doğusunda kış ılıklığı nedeniyle zeytin yetişebilmesi
D) Toros Dağları'nın kıyıya paralel uzanması nedeniyle kıyıda körfez sayısının az olması
E) Ege Bölgesi'nde dağlar kıyıya dik uzandığı için Akdeniz ikliminin geniş alanlarda görülebilmesi

4.
- Seyahatname
- Kitab-ür Rüşandi
- Kitab-ı Bahriye

Yukarıda verilen eserler sırası ile seçeneklerde verilen bilim insanlarından hangilerine aittir?

A) Evliya Çelebi - Katip Çelebi - Piri Reis
B) Katip Çelebi - Piri Reis - Muhammed İdrisi
C) Muhammed İdrisi - Kaşgarlı Mahmud - Piri Reis
D) Piri Reis - Muhammed İdrisi - Katip Çelebi
E) Evliya Çelebi - Muhammed İdrisi - Piri Reis

5. Yer şekilleri, insanların etkinliklerini büyük ölçüde etkileyen doğal unsurlardan biridir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi orta kuşakta bulunan engebeli ve yüksek bir bölge için kesin olarak söylenemez?

A) Bitki örtüsü çeşitliliği fazladır.
B) İklim kısa mesafelerde farklılık gösterir.
C) Tarım ürünlerinin olgunlaşma süresi uzundur.
D) Nem oranı yüksektir.
E) Yıllık sıcaklık farkı fazladır.

6.
- Gökçeada'da feribot seferlerinin aksaması
- Türkiye'deki petrol sahalarının incelenmesi
- Doğu Anadolu'dan yoğun göçün yaşanması
- Piri Reis'in çizdiği haritaların incelenmesi

Yukarıda beşeri ve ekonomik coğrafyanın hangi bölümüne ait bilgi verilmemiştir?

A) Kültürel Coğrafya
B) Enerji Coğrafyası
C) Nüfus Coğrafyası
D) Ulaşım Coğrafyası
E) Tarihi Coğrafya

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

Fiziki Coğrafya

Doğal ortamın unsurları ile doğal ortamda meydana gelen ve insan topluluklarını etkileyen doğal olaylar, fiziki coğrafyanın konularıdır. Fiziki coğrafyanın başlıca dalları şunlardır:

Klimatoloji (İklim Bilimi)

Atmosferde meydana gelen iklim olaylarını (Sis, yağış, sıcaklık vb.) inceleyen fiziki coğrafya dalıdır.

HİDROGRAFYA (Sular Coğrafyası Bilimi)

Akarsular, göller ve denizlerin özelliklerini ve dağılışını doğal ortam olarak Hidrosferde araştıran fiziki coğrafya dalıdır.

JEOMORFOLOJİ (Yer Şekilleri Bilimi)

Yeryüzünün oluşumunu, gelişimini, bunların yerin yapısındaki taşlarla ve iklimle ilişkilerini doğal ortam Litosferde araştıran fiziki coğrafya dalıdır.

BİYOCOĞRAFYA (Canlılar Coğrafyası Bilimi)

Yeryüzünde bulunan bitki ve hayvan topluluklarının, bunların özelliklerini, diğer coğrafi faktörlerle ilişkilerini ve yeryüzündeki dağılışını doğal ortam Biyosferde inceleyen fiziki coğrafya dalıdır.

TOPRAK COĞRAFYASI

Yeryüzündeki toprakların dağılışını ve özelliklerini araştırır.

DOĞAL AFETLER COĞRAFYASI

Yeryüzünde meydana gelen doğal afetlerin dağılışını ve özelliklerini inceler.

KARTOGRAFYA

Haritaların hazırlanışı ve haritalardan yararlanma esasları gibi konuları inceler.

MATEMATİK COĞRAFYA

Dünya'nın şekli, boyutları, Güneş sistemindeki yeri ve hareketlerini inceler.

ÖRNEKTİR

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

COĞRAFYA'NIN TANIMI ÖNEMİ VE GELİŞİMİ

Niçin Coğrafya Öğrenmeliyiz:

• İnsanı ve doğayı tanıyıp anlayarak mekânı doğru ve etkin kullanmak,

• İnsan ve doğa arasındaki ilişkiyi farketmek,

• Ülkemizde ve dünyada meydana gelen coğrafi olayları ve bunların yeryüzüne dağılışını ve canlılara olan etkilerini öğrenmek,

• Coğrafi bakış açısı becerisi kazanmış insan sorunlara çözüm üretir, yaşam için daha uygun şartların oluşmasına katkı sağlar.

• İnsanın yakın çevresinden başlayarak ülkesini ve dünyayı tanımasını sağlar.

ORTA ÇAĞ'DA COĞRAFYA

Muhammed İdrisi, Kitab-ür Rüşandi, Biruni, öne çıkan coğrafyacılardır.

OSMANLI'DA COĞRAFYA

Piri Reis, Evliya Çelebi ve Kâtip Çelebi öne çıkan coğrafyacılardır.

YAKIN ÇAĞ'DA COĞRAFYA

Yakın Çağ'da fiziki coğrafyanın kurucusu Alexander Van Humboldt ve beşeri coğrafyanın kurucusu Carl Ritter modern coğrafyanın ortaya çıkmasında çalışmalar ile ön plana çıkmıştır.

Coğrafya'nın İlkeleri

• Karşılıklı İlgi İlkesi (Bağlantı)

Coğrafi olayların birbirleriyle ilişkilerini inceler.

• Dağılış İlkesi (Yayılma)

Coğrafi olayların dağıldığı alanları (Ülke, Kıta, Bölüm) inceler

• Nedensellik İlkesi

Coğrafi olayların nedenlerini açıklar.

7. Yaşadığım alanda Karadeniz iklimi görülmektedir. Yıl boyunca yağış aldığı için çay ve fındık gibi tarım ürünleri yoğun olarak yetiştirilmektedir.

Buna göre yukarıdaki paragrafta, coğrafyanın hangi alt dalları ile ilgili bilgi verilmiştir?

A) Jeomorfoloji – Nüfus coğrafyası
B) Hidrografya – Nüfus coğrafyası
C) Klimatoloji – Ekonomik coğrafya
D) Biyocoğrafya – Hidrografya
E) Klimatoloji – Siyasi coğrafya

8. Topraktaki mineral yapısı üzerinde ana kayanın yapısı dışında iklim koşullarının ve bitki örtüsünün de etkisi bulunmaktadır.

"Yağışın az olduğu bölgelerdeki topraklarda tuz ve kireç oranı fazladır." **diyen bir araştırmacı coğrafyanın hangi ilkesine vurgu yapmıştır?**

A) Gözlem
B) İlgi – bağlılık
C) Nedensellik
D) Dağılış
E) Deney

9. I. Kayaç türleri ve oluşumları
II. Nüfusun ülke içindeki dağılışı
III. Fosil yakıtların enerji üretimindeki yeri
IV. Nem ve yağış

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri beşeri coğrafyanın inceleme alanını oluşturur?

A) II ve III
B) I ve IV
C) I ve II
D) III ve IV
E) II ve IV

10. I. Arazinin engebeli olduğu yerlerde hidroelektrik üretiminin yapılması
II. Denizden kazanılan arazi üzerine havalimanı yapılması
III. Kuraklığın belirgin olduğu yerlerde kerpiç evlerin yapılması
IV. Dağlık ve engebeli sahalarda köprü ve tüneller açılarak ulaşım yollarının yapılması

Yukarıdaki verilenlerden hangileri insanın doğa üzerinde etkisine örnek verilemez?

A) Yalnız I
B) Yalnız III
C) I ve II
D) II ve III
E) III ve IV

11. I. Fiziki, beşeri, ekonomik olay ve faaliyetlerin belirli bir alandaki yayılış ve bulunuş biçimleri
II. Olayların oluş biçimleri ve nedenleriyle toplumsal çevreye olan etkileri
III. Coğrafi olayların birbirleriyle olan karşılıklı ilişkileri

Yukarıda verilen özelliklerde coğrafyanın sırasıyla hangi prensipleri açıklanmıştır?

	I	II	III
A)	Nedensellik	İlgi - bağlılık	Dağılış
B)	İlgi - bağlılık	Dağılış	Nedensellik
C)	Nedensellik	Dağılış	İlgi - bağlılık
D)	İlgi - bağlılık	Nedensellik	Dağılış
E)	Dağılış	Nedensellik	İlgi - bağlılık

12. (I) Akarsular, rüzgârlar ve sel suları gibi dış kuvvetlerin etkisiyle toprağın verimli üst kısmının taşınması olayına erozyon denir. (II) Bitki örtüsünün tahribi, meralarda aşırı otlatma ve nadas uygulaması, erozyonu hızlandıran faktörlerdendir. (III) Erozyonun şiddetli olması tarımsal verimin azalmasına ve barajların alüvyon ile dolarak kullanım süresinin kısalmasına sebep olmaktadır. (IV) Toprak verimliliğini artırmak için erozyon ile mücadele önemlidir. (V) Türkiye'de erozyonun en şiddetli olduğu yerler Konya – Karapınar ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin güneyidir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinde coğrafyanın nedensellik ilkesi kullanılmıştır?

A) I
B) II
C) III
D) IV
E) V

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
D	E	B	E	D	A	C	C	A	B	E	B

ÖRNEKTİR

TEST • 1

1. Dünya'nın kutuplardan basık Ekvator'dan şişkince olan kendine özgü şekline geoit adı verilir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Yerküre'nin şeklinin geoit olduğunun kanıtıdır?

A) Kutuplar çevresinin ışınları küçük açıyla alması

B) Ekvator yarıçapının kutuplar yarıçapından uzun olması

C) Güney Yarım Küre'de kuzeyden esen rüzgârların sıcaklığı arttırması

D) Ekvator çevresinde termik alçak basıncın oluşması

E) Meridyenlerin kutuplarda birleşmesi

2. I. Ekvator'un çevre uzunluğunun kutuplar çevresinden daha büyük olması

II. Rüzgârların sapmaya uğraması

III. Kutuplar yarıçapının Ekvator yarıçapından kısa olması

IV. Yer çekiminin Ekvator'dan kutuplara doğru artması

Yukarıda verilen ifadelerden hangileri Dünya'nın geoit şekle sahip olduğunun ispatıdır?

A) I ve II B) I ve III C) III ve IV
D) II ve IV E) I, III ve IV

3. **Yerküre'nin şekline bağlı olarak Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe;**

I. Sıcaklık

II. Meridyenler arası mesafe

III. Çizgisel hız

IV. Alacakaranlık süresi

V. Güneş ışınlarının tutulma oranı

durumlarından hangilerinde artış görülür?

A) I ve II B) II ve III C) IV ve V
D) III ve V E) I ve IV

4.

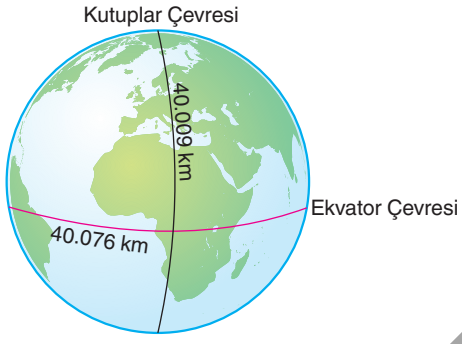

Yukarıdaki küre üzerinde verilen bilgilere dayanarak;

I. Karaların büyük bölümü Kuzey Yarım Küre'dedir.

II. Ekvator çevresi kutuplar çevresine göre daha uzundur.

III. Kutuplar yerin merkezine daha yakındır.

IV. Yer çekimi kutuplarda daha fazladır.

yargılarından hangilerine ulaşılamaz?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) III ve IV E) II ve IV

5. Aşağıdaki şekilde a, b ve c merkezlerinden yola çıkan üç uçak yerden aynı yükseklikte ve aynı hızla doğuya doğru yol alarak başladıkları noktalara tekrar inmişlerdir.

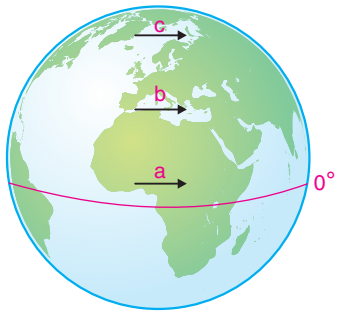

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde uçuşu en erken bitirenden en geç bitirene doğru sıralanmıştır?

A) a – b – c B) b – a – c
C) c – a – b D) c – b – a
E) a – c – b

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

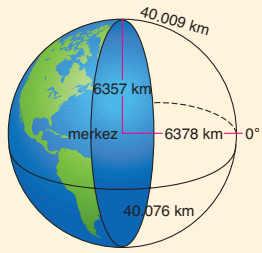

Dünyanın kutuplardan basık ekvator kısmından şişkince olan özel şekline geoit denir.

Geoit Şeklinin İspatları

a. Ekvator yarıçapı daha uzun kutuplar yarıçapı daha kısadır.

b. Ekvator çevresi daha uzun kutuplar çevresi daha kısadır.

c. Yer çekimi ekvatordan kutuplara doğru artar.

Dünya'nın Küresel Şekle Sahip Olmasının Sonuçları

- Dünya'nın bir yarısı aydınlık iken, diğer yarısı karanlıktır.
- Güneş ışınlarının yeryüzüne düşme açısı ekvatordan kutuplara doğru küçülür.
- Güneş ışınlarının tutulma oranı Ekvatordan kutuplara doğru artar.
- Genel olarak Ekvator'dan kutuplara doğru sıcaklık azalır.
- Cisimlerin gölge boyları kutuplara doğru uzar.
- Paralellerin boyları Ekvator'dan kutuplara doğru kısalır.
- Meridyenlerin boyları birbirine eşittir. Meridyenler arası mesafe, Ekvator'dan kutuplara doğru daralır.
- Termik basınç kuşakları oluşur.
- Dünya'nın kendi çevresindeki dönüş hızı (çizgisel hızı) Ekvator'dan kutuplara doğru azalır.
- Tan ve grup süreleri Ekvator'dan kutuplara doğru uzar.
- Dünya'nın şeklinden dolayı harita çizimlerinde hatalar oluşur.
- Kutup yıldızı sadece Kuzey Yarım Küre'den görülür. Kutup yıldızının görülme açısı o yerin enlem derecesini verir.

ÖRNEKTİR

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

• Sıcaklık kuşakları oluşur.

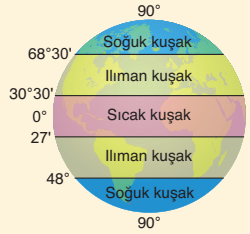

Bu kuşakların yarım kürelerde eşit dağılmamasının nedeni kara ve denizlerin dağılışındaki farklılıktır. KYK'da karalar daha fazla olduğu için sıcak ve ılıman kuşak kuzeyde daha geniştir.

Dünya'nın Günlük (Eksen) Hareketi

• Kutup noktalarından ve Dünya'nın iç merkezinden geçtiği varsayılan çizgiye Eksen denir.

• Dünya kendi ekseni etrafındaki dönüşünü batıdan-doğuya doğru 24 saatte tamamlar. Buna eksen ya da günlük hareket denir.

• Dünya'nın ekseni etrafındaki dönüşüne bağlı olarak iki türlü hız ortaya çıkar.

Çizgisel Hız

Bu hız Ekvator'dan kutuplara doğru azalır.

Açısal Hız

Dünya'nın birim zamanda taradığı açıdır. Dünya 24 saatte 360° döndüğünde, tüm noktaların açısal hızı eşittir.

Dünya günlük hareketini batıdan doğuya doğru yapar. Bunun sonuçları:

• Doğuda yerel saat ileride, batıda ise geridedir. Güneş doğuda erken doğar, erken batar; batıda geç doğar, geç batar.

• Sürekli rüzgarlar ve okyanus akıntıları KYK de sağa, GYK de ise sola doğru saparlar.

6. Aşağıdaki şekilde Dünya'daki sıcaklık iklim kuşakları gösterilmiştir.

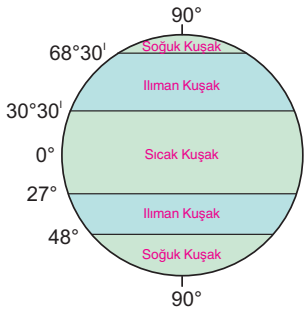

Bu kuşakların Kuzey ve Güney Yarım Küre'lerde eşit dağılmamasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dünya'nın şekli
B) Güneş ışınlarının düşme açısı
C) Kara ve denizlerin yarım kürelerde farklı dağılması
D) Eksen eğikliği
E) Yörüngenin elips şeklinde olması

7.

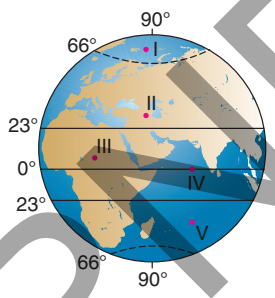

Dünya'nın ekseni etrafındaki dönüş hızı Ekvatordan kutuplara doğru gidildikçe azalır. Çizgisel hız ile tan ve gurup süreleri arasında ters orantı vardır.

Buna göre, yukarıdaki şekilde verilen noktalardan hangisinde gurup ve tan vakti süresi en uzundur?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. **Aşağıdaki ülkelerden hangisinin bulunduğu yerde Dünya'nın kendi ekseni etrafındaki dönüş hızı daha fazladır?**

A) Norveç B) ABD
C) Avustralya D) Endonezya
E) Mısır

9. **Aşağıda coğrafi koordinatları verilen merkezlerden hangisi yıl içinde Güneş ışınlarını diğerlerine göre daha küçük açıyla alır?**

A)
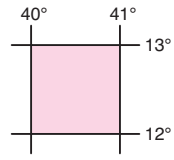

B)
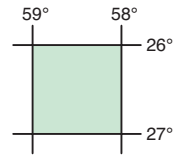

C)
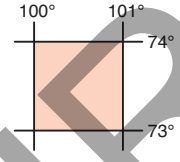

D)
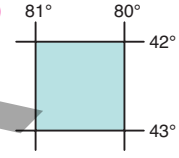

E)
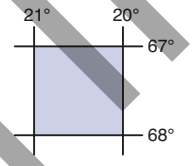

10. Aşağıdaki tabloda Güneş ışınlarının Ekvator'a dik geldiği bir günde beş farklı merkezde 1 metre uzunlukta yatay düzleme dik yerleştirilen çubukların 12.00'deki gölge boyu uzunlukları verilmiştir.

Merkezler	Gölge Boyları
I	120 cm
II	40 cm
III	80 cm
IV	150 cm
V	20 cm

Buna göre, hangi merkezin Ekvator'a olan kuş uçumu uzaklığı daha fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. **Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe,**

I. Cisimlerin gölge boyu uzunluğu
II. Meridyenlerin arasındaki mesafe
III. Çizgisel hız
IV. Alacakaranlık süresi

niceliklerinden hangilerinin azaldığı söylenebilir?

A) I ve II B) II ve IV C) II ve III
D) III ve IV E) I ve IV

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
B	E	C	A	D	C	A	D	C	D	C

ÖRNEKTİR

TEST • 2

1. Aşağıdaki tabloda, iki farklı basınç merkezinin özelliği verilmiştir.

X	Yıl boyunca ısınmaya bağlı olarak yükselen hava alçak basınç alanı oluşturur.
Y	Yıl boyunca soğuyan hava alçalır. Alçalan hava basıncın yükselmesine neden olur.

Bu basınç merkezlerinin enlem dereceleri aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	X	Y
A)	30°	60°
B)	0°	30°
C)	60°	90°
D)	45°	66°
E)	0°	90°

2. Aşağıda beş farklı bölgenin coğrafi koordinatları verilmiştir.

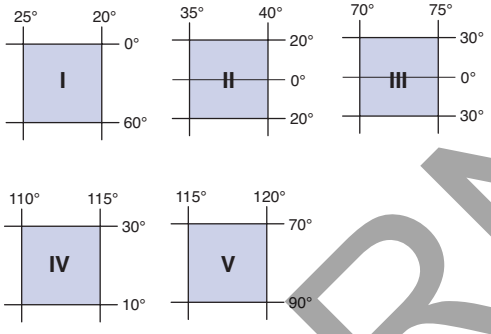

Buna göre, verilen bölgelerin hangisinde enleme bağlı bölge içi sıcaklık farkının diğerlerinden daha fazla olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

3.

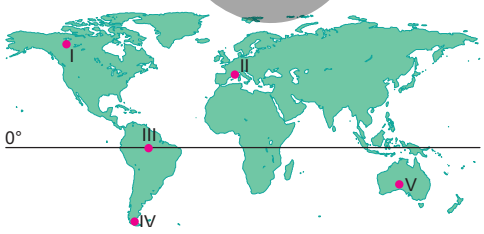

Yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen merkezlerin hangisinde gece ve gündüz süresinin yıl boyunca eşit olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. Aşağıdaki tabloda bazı özelliklerin Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe nasıl bir değişim gösterdikleri verilmiştir.

Özellikler	Ekvator'dan Kutuplara
Çizgisel hız	Azalır
Işınların atmosferde tutulma oranı	Artar
Denizlerin tuzluluk oranı	Azalır
Alacakaranlık süresi	Azalır
Paralellerin çevre uzunlukları	Artar

Buna göre, tablodaki eşleştirmelerden kaç tanesi doğrudur?

A) 1 B) 2 C) 3 D) 4 E) 5

5.

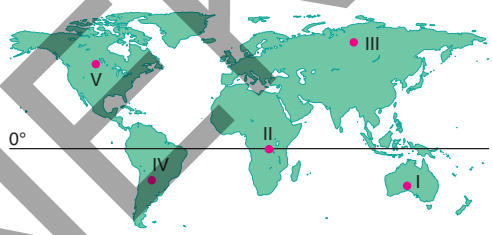

Dünya'nın çizgisel dönüş hızı dikkate alındığında yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen yerlerin hangisinde alacakaranlık süresi daha kısadır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

6. **Çizgisel hızın az olduğu bir merkezde aşağıdakilerden hangisinin fazla olması beklenemez?**

A) Alacakaranlık süresinin
B) Yer çekimi kuvvetinin
C) Işınların atmosferde tutulma oranının
D) Cisimlerin gölge boyu uzunluğunun
E) Denizlerin tuzluluk oranının

ÖRNEKTİR

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

Dünya'nın Günlük Hareketinin Sonuçları

- Gece-gündüz birbirini izler.
- Günlük sıcaklık farkları oluşur. Bunun sonucunda kayaçlarda fiziksel (mekanik) çözülme oluşur.
- Günlük sıcaklık farkları oluşur.
- Günlük basınç farklarına bağlı olarak gün içinde yön değiştiren **meltem** rüzgârları oluşur.
- Gün içinde Güneş ışınlarının yere düşme açısı değişir. Buna bağlı olarak gün içinde cisimlerin gölge boyu değişir.
- Doğudaki yerler Güneş'i batıdaki yerlerden önce görür. Buna bağlı olarak yerel saat farkları oluşur.
- Merkez kaç kuvveti oluşur. Buna bağlı olarak sürekli rüzgârlar ve okyanus akıntılarının yönlerinde sapmalar oluşur.
- 30° kuzey ve güney enlemlerinde dinamik yüksek basınç, 60° kuzey ve güney enlemlerinde ise dinamik alçak basınç alanları oluşur.
- Yön kavramı oluşur.

Dünya'nın Yıllık (Yörünge) Hareketi

Dünya Güneş çevresindeki hareketini elips şeklinde bir yörüngede 365 gün 6 saatte tamamlar. Bu harekete güneş yılı denir.

Dünya 3 Ocak'ta Güneş'e en yakın konumda, 4 Temmuz'da en uzak konumdadır. Yani Dünya'nın Güneş'e olan uzaklığı değişir.

- Dünya'nın yörüngedeki hızı değişir.
- Güneş'e yakın olduğu tarihte yörüngedeki hızı arttığı için Şubat ayı kısa 28 gündür.
- Güneş'e uzak olduğu konumda yörüngedeki hızı azaldığı için Eylül ekinoksu 2 gün gecikmeyle gerçekleşir.
- Yarım kürelerde mevsim süreleri farklı olur.
- Kuzey Yarım Küre'de yaz mevsimi daha uzun iken, kış mevsimi daha kısa sürer.

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

Eksen Eğikliği

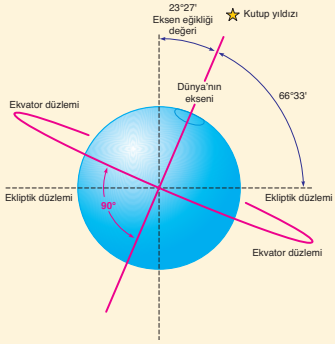

Yer Ekseni, Kutup noktalarından ve yerin merkezinden geçtiği varsayılan doğrudur.

Ekvator Düzlemi, Ekvator'un oluşturduğu düzlemdir. Yer ekseni ile aralarında 90°'lik açı vardır.

Yörünge Düzlemi (Ekliptik): Dünya'nın Güneş etrafında izlediği yol, yörünge düzlemidir.

Yer ekseni 23° 27' sağa eğiktir. Bu nedenle Ekvator ile yörünge düzlemi arasında 23° 27' yer ekseni ve yörünge düzlemi arasında da 66° 33' açı farkı oluşmuştur.

Dünya'nın yıllık hareketi ve eksen eğikliğinin sonuçları

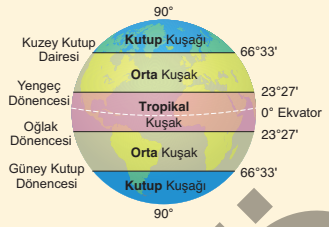

• Matematik iklim kuşakları oluşur.

Tropikal Kuşak

Sınırlarını dönenceler belirler (23°27'). Bu kuşağa yıl içinde güneş ışınları iki kez 90°'lik açı ile düşer.

Orta Kuşak

Sınırlarını dönenceler (23°27') ile kutup daireleri (66°33') belirler. Bu kuşağa güneş ışınları yıl içinde 90° ve 0°'lik açılar ile düşmez. Dört mevsim sadece bu kuşakta görülür.

Kutup Kuşağı

Sınırlarını kutup daireleri (66°33') ile kutup noktaları belirler.

7. **Dünya'nın küresel şekli aşağıdakilerden hangisinin meydana gelmesinde etkili değildir?**

A) Sinop'ta alacakaranlık süresinin Hatay'a göre daha uzun sürmesinde

B) Ege Denizi'nin Marmara Denizi'nden daha tuzlu olmasında

C) Antalya'nın İzmir'den daha sıcak olmasında

D) Kar yağışlı gün sayısının Ankara'ya göre Erzurum'da daha fazla olmasında

E) Kutup yıldızının görünüm açısının Hatay'dan Sinop'a doğru büyümesinde

8. Enlem etkisinden dolayı, bazı olaylar ekvatordan kutuplara doğru artış, bazı olaylar ise azalış göstermektedir.

Buna göre, aşağıda enlemle ilgili ilgili olarak verilen bağlantılardan hangisi yanlıştır?

A) Güneş ışınlarının atmosferde tutunma oranı

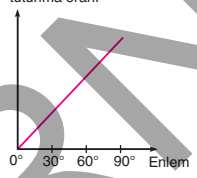

B) Yer çekimi

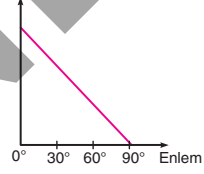

C) Işınların düşme açısı

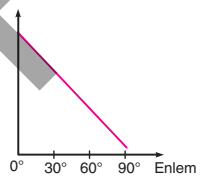

D) Gölge boyu

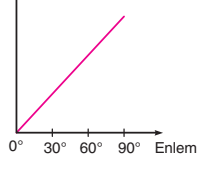

E) Alacakaranlık süresi

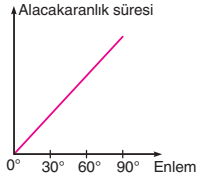

9. I. Doğudaki merkezlerde zamanın daha ileri olması

II. Güneş ışınlarının düşme açısının Ekvator'dan kutuplara doğru küçülmesi

III. Dinamik basınç kuşaklarının oluşması

IV. Ardışık iki meridyen arasındaki mesafenin Ekvator'dan kutuplara doğru daralması

Yukarıda verilen özelliklerden hangileri Dünya'nın küresel şeklinin sonucudur?

A) I ve II B) I ve III C) II ve IV
D) III ve IV E) II ve III

10. Aşağıdaki şekilde konumları verilen X, Y ve Z uçakları yerden aynı yükseklikte ve aynı hızda doğuya doğru uçarak dünya çevresindeki turlarını tamamlıyor.

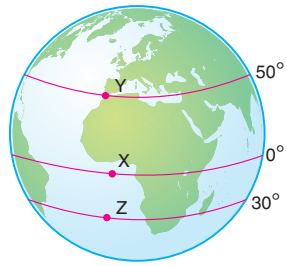

Buna göre, aşağıdakilerin hangisinde dünya çevresindeki turunu en erken tamamlayanlardan en geç tamamlayana doğru sıralanmıştır?

A) Y – Z – X B) X – Y – Z
C) X – Z – Y D) Z – X – Y
E) Y – X – Z

11.

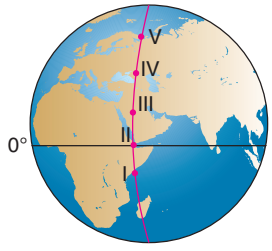

Yandaki şekil üzerinde konumları verilen merkezlerden 300 km doğuya gidildiğinde hangisinden diğerlerine göre daha çok meridyen geçilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
E	A	C	C	B	E	D	B	C	A	E

ÖRNEKTİR

TEST • 3

1. **Dünya'nın küresel şekli ile ilgili aşağıdakilerden hangisinin oluşumu arasında bir bağlantı kurulamaz?**

A) Ekvator'da sürekli Termik Alçak Basıncın oluşması

B) Haritaların çizimlerinde bozulmalar olması

C) Gün içerisinde yön değiştiren meltem rüzgârlarının olması

D) Kutuplar çevresine Güneş ışınlarının eğik açı ile gelmesi

E) Kutup yıldızının görünüm açısının Kuzey Kutbu'na doğru büyümesi

2. Aşağıdaki şekilde üç farklı dağdaki kalıcı kar sınırı gösterilmiştir.

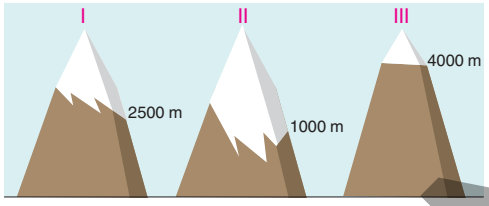

Buna göre, aşağıdakilerden hangisinde dağların Ekvator'a en yakın olandan en uzağa doğru sıralanmıştır?

A) I – II – III B) III – I – II
C) II – III – I D) II – I – III
E) I – III – II

3. **Yerküre'nin şekline bağlı olarak Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe;**

I. Alacakaranlık süresi
II. Sıcaklık
III. Çizgisel hız
IV. Güneş ışınlarının tutulma oranı

durumlarından hangilerinde azalma görülür?

A) I ve II B) I ve III C) III ve IV
D) II ve III E) II ve IV

4.

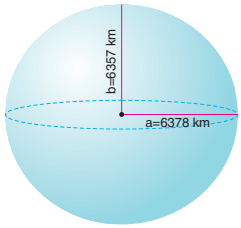

Yandaki şekilde Ekvator ve kutuplar yarıçapı gösterilmiştir.

a = 6378 km
b = 6357 km
a – b = 21 km

Ekvator yarıçapı ile kutuplar yarıçapı arasındaki 21 km'lik fark aşağıdakilerden hangisini kanıtlar?

A) Dünya'nın Güneş'in etrafında döndüğünü
B) Dünya'nın ekseninin eğik olduğunu
C) Dünya'nın geoit şeklinde olduğunu
D) Kara ve denizlerin yarım kürelerde eşit dağılmadığını
E) Dünya'nın yörüngesinin elips şeklinde olduğunu

5. I. Ekvator yarıçapının kutuplar yarıçapından daha uzun olması
II. Ekvator çevre uzunluğunun kutupların çevre uzunluğundan daha fazla olması
III. Güneş ışınlarının düşme açısının ekvatordan kutuplara doğru küçülmesi
IV. Yer çekimi etkisinin Ekvator'dan kutuplara doğru artması

Yukarıda verilen ifadelerden hangileri Dünya'nın geoit şekle sahip olduğunu kanıtlamaz?

A) Yalnız III B) Yalnız IV C) I ve II
D) II ve III E) III ve IV

6. Dünya'nın şeklinden dolayı meridyenler arasındaki mesafe değişir.

Buna göre, aşağıda verilen enlemlerden hangisinde meridyenler arası mesafe daha azdır?

A) 85° K B) 30° G C) 10° K
D) 48° G E) 60° K

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

Güneş ışınlarının bir noktaya düşme açısı yıl boyunca değişir.

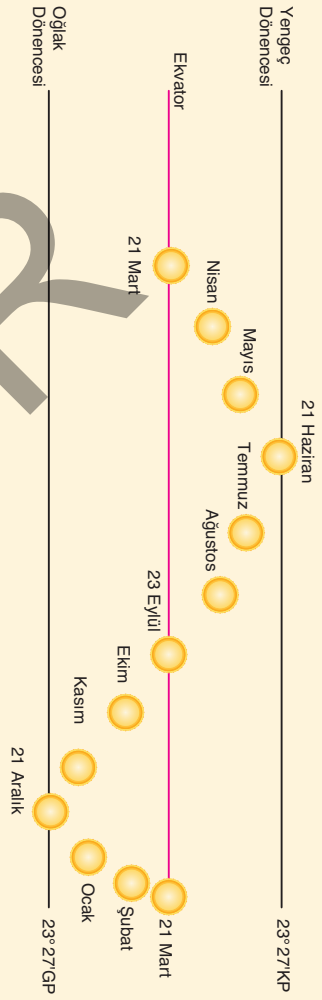

ÖRNEKTİR

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

Dönenceler güneş ışınlarını yılda bir kere dik alırken dönenceler arası ve ekvator ışınları yılda iki kere dik açıyla alır.

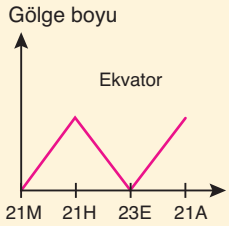

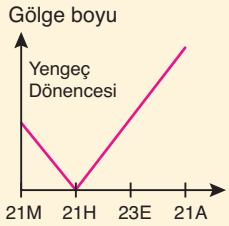

Cisimlerin gölge boyu yıl içinde değişir. Işınların geliş açısı büyüdükçe gölge boyu kısalır, küçüldükçe gölge boyu uzar.

Aynı anda farklı yarım kürelerde farklı mevsimler yaşanır.

• Mevsimlere bağlı olarak kara ve denizler arasındaki basınç farkından dolayı muson rüzgârları oluşur.

7. **Aşağıda coğrafi koordinatları verilen bölgelerin hangisinde izdüşümsel yüzölçüm diğerlerine göre daha azdır?**

A) 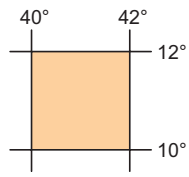

B) 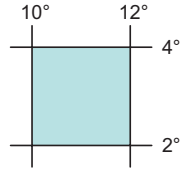

C) 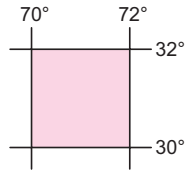

D) 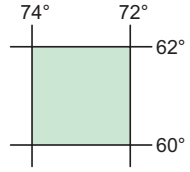

E) 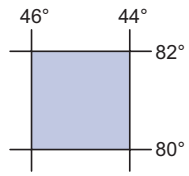

8.

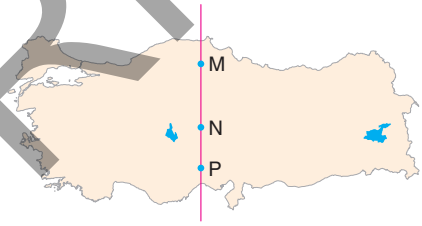

Yukarıdaki haritada, aynı meridyen üzerinde yer alan M, N ve P merkezlerinin konumları verilmiştir.

Buna göre, aşağıdakilerin hangisinde bu merkezler başlangıç meridyenine en uzak olandan en yakın olana doğru sıralanmıştır?

A) M – P – N
B) M – N – P
C) P – M – N
D) N – M – P
E) P – N – M

9. Dünya üzerinde yerleşmelerin üst sınırını sıcaklık belirler.

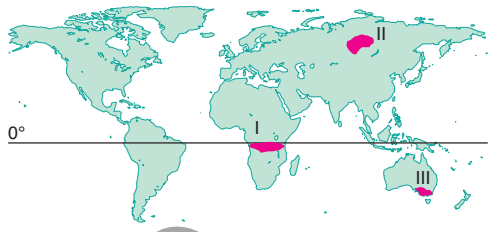

Buna göre, yukarıdaki haritada numaralarla gösterilen yerler aşağıdakilerden hangisinde yerleşme üst sınırı en yüksek olandan en alçak olana doğru sıralanmıştır?

A) I – II – III
B) III – II – I
C) I – III – II
D) II – III – I
E) II – I – III

10.
I. Meridyen boylarının birbirine eşit olması
II. Paralel boylarının Ekvator'dan kutuplara doğru kısalması
III. Bir meridyen dairesinin Ekvator dairesinden daha kısa olması
IV. Yer çekimi kuvvetinin Ekvator'a göre kutuplarda daha fazla olması

Yukarıdakilerden hangileri, Dünya'nın ekvatordan şişkin, kutuplardan basık olmasına bağlıdır?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) III ve IV
E) II ve IV

11. **Enlemleri aynı olan merkezlerin,**

I. yıllık ortalama sıcaklık
II. çizgisel dönüş hızı
III. Ekvator'a olan kuş uçumu uzaklık
IV. nem oranları

özelliklerinden hangileri bakımından kesinlikle benzer olduğu söylenemez?

A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I ve IV
E) III ve IV

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
C	B	D	C	A	A	E	E	C	D	D

ÖRNEK TIP

TEST • 4

1. **Aşağıdaki olgulardan hangisi diğer dördünün nedeni olarak gösterilebilir?**

A) Sürekli rüzgârların Kuzey Yarım Küre'de hareket yönünün sağına sapması

B) Japonya'daki yerel saatin Türkiye'den ileri olması

C) Sabahları gölge yönünün batıya düşmesi

D) Dünya'nın ekseni çevresinde batıdan doğuya doğru dönmesi

E) Güneş'in doğudan doğup batıdan batması

2. **Aşağıdaki coğrafi koordinatları verilen merkezlerden hangisinde Güneş diğerlerine göre daha erken batar?**

A) 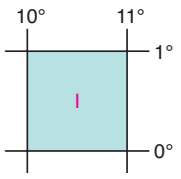

B) 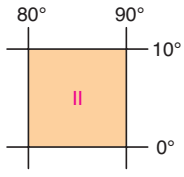

C) 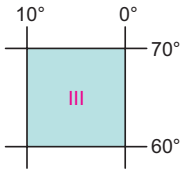

D) 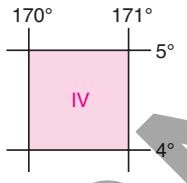

E) 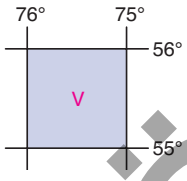

3. 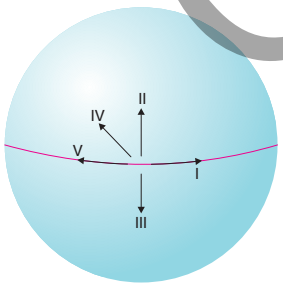

Çizgisel hız azalır.

Yerel saat değişmez.

Sürekli rüzgârlar sağa sapar.

Yukarıdaki şekilde gösterilen numaralı oklardan hangisinin yönünde gidilirse verilen özellikler gerçekleşir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4. 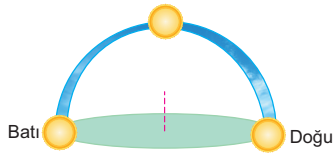

Güneş'in yukarıdaki şekilde gösterildiği gibi gün içinde farklı açılarla görülmesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?

A) Dünya'nın şekli

B) Yörüngenin elips şekli

C) Dünya'nın eksen hareketi

D) Eksen eğikliği

E) Dünya'nın yıllık hareketi

5. Dünya kendi ekseni etrafında batıdan doğuya doğru 24 saatte dönüşünü tamamlar. Buna eksen hareketi denir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın ekseni etrafındaki dönüşünün sonuçlarından değildir?

A) Cisimlerin gölge boyunun gün içinde değişmesi

B) Çizgisel hızın kutuplara doğru azalması

C) Günlük sıcaklık farklarının oluşması

D) Okyanus akıntılarında sapmaların oluşması

E) Yerel saat farklarının oluşması

6. • Kuzey Yarım Küre'de sürekli rüzgârların sola sapması

• İzmir'de Güneş'in Iğdır'dan daha önce doğması

Yukarıda verilen özelliklerin gerçekleşebilmesi için aşağıdakilerden hangisi gereklidir?

A) Eksen eğikliğinin ortadan kalkması

B) Kara ve deniz dağılışının yarım kürelerde eşit olması

C) Dünya'nın tam küre şeklinde olması

D) Yörüngenin daire şeklinde olması

E) Dünya'nın doğudan batıya doğru dönmesi

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

• Aydınlanma çizgisi yıl içinde kutup noktalar ile kutup daireler arasında yer değiştirir. Buna bağlı olarak,

• Yıl içinde gece ile gündüz süreleri değişir.

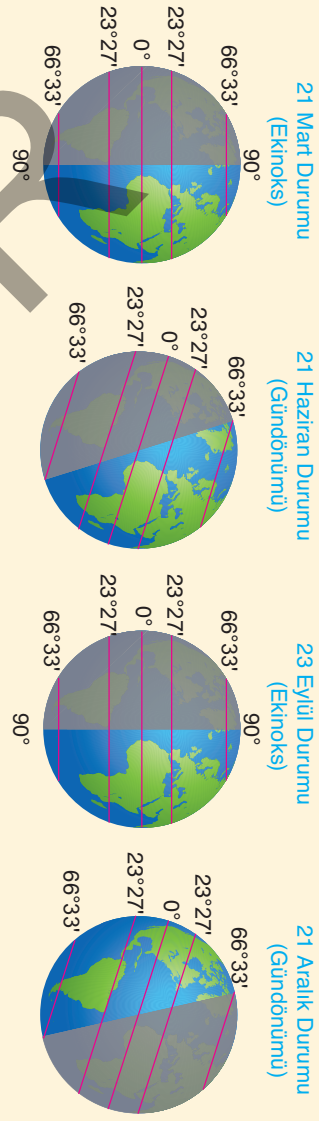

ÖRNEKTİR

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

Gece ve Gündüz Süreleri

• Ekvator'da daima gece ve gündüz süresi eşittir. (12'şer saat)

• Ekvator'dan kutuplara doğru gidildikçe gece ile gündüz süreleri arasındaki fark artar.

• Yıl boyunca Güneş'in yükseltisi doğuş ve batış saatleri ile doğuş batış süreleri değişir.

• Gece veya gündüz süresi 24 saat ise Kutup dairelerinde yer alır.

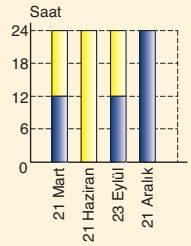

• Gece veya gündüz süresi 14-24 saat arasında ise orta kuşakta yer alır.

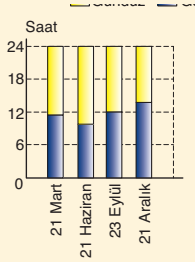

• Kutup noktalarında ise 6 ay gece ya da gündüz yaşanır.

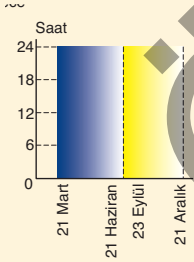

Ekvator daima aydınlanma çemberi tarafından iki eşit parçaya ayrıldığı için gece gündüz süresi her zaman 12 şer saattir.

7. **Aşağıdaki ülkelerin hangisinde gurup ve tan vakitleri güneyinde, kuzeyine göre daha uzun izlenir?**

A) Almanya B) Meksika C) Türkiye
D) Arjantin E) Kanada

8. Aşağıda dört farklı bölgenin coğrafi koordinatları verilmiştir.

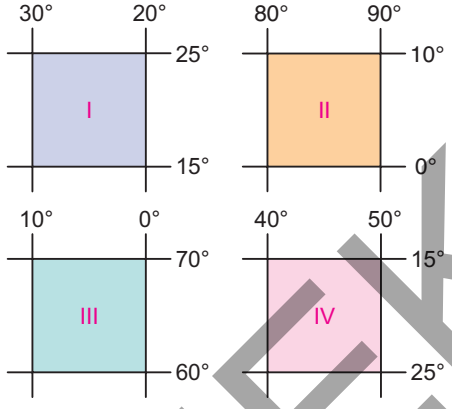

Buna göre, yukarıdaki coğrafi koordinatları verilen bölgelerin hangilerinde izdüşümsel alanlarının aynı olduğu söylenebilir?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) III ve IV E) II ve IV

9. Aşağıdaki tabloda, beş merkezin enlem ve boylam dereceleri verilmiştir.

Merkez	Enlem	Boylam
I	20°	10° D
II	35°	120° B
III	40°	35° D
IV	45°	15° B
V	85°	11° D

Buna göre, tabloda verilen merkezlerden hangisinin Başlangıç meridyenine olan kuş uçumu uzaklığı diğerlerine göre daha fazladır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

10.

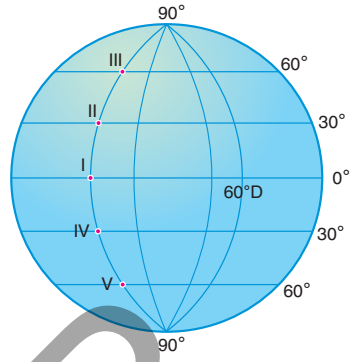

Yukarıdaki şekilde Başlangıç Meridyeni üzerinde bulunan, enlemleri farklı beş uçağın hareket noktaları gösterilmiştir.

Bu uçakların Başlangıç Meridyeni'nden aynı anda hareket ederek 60° doğu meridyenine aynı anda ulaştıkları düşünüldüğüne göre hangisinin diğerlerine göre daha hızlı olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Aşağıdaki Türkiye haritasında üç farklı merkezin konumu gösterilmiştir.

Buna göre, merkezlerin aşağıdaki özelliklerden hangileri bakımından farklı olması yerin şekli ile açıklanamaz?

A) Cisimlerin öğle vaktindeki gölge uzunluğu
B) Yıllık ortalama sıcaklık
C) Yağış rejimi
D) Çizgisel hız
E) Güneş ışınlarının düşme açısı

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
D	D	B	C	B	E	D	B	B	A	C

ÖRNEK TIP

TEST • 5

1.

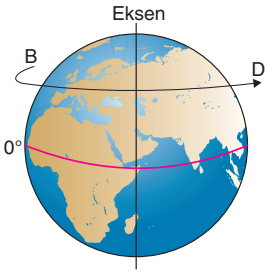

Dünya'nın kendi ekseni etrafındaki hareketini şekilde gösterildiği gibi batıdan doğuya doğru yapması;

I. Ana yönlerin belirlenmesi
II. KYK'de ve GYK'de rüzgârların farklı yönlere sapması
III. Ekvator'dan kutuplara doğru sıcaklığın azalması
IV. Yerel saatin doğuda daha ileri olması

özelliklerinden hangisine neden olmamıştır?

A) Yalnız III B) Yalnız IV C) I ve II
D) II ve III E) I ve IV

2.

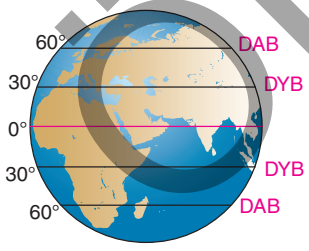

Yukarıda verilen basınç merkezlerinin oluşmasında aşağıdakilerden hangisi etkili olmuştur?

A) Dünya'nın küresel şekil
B) Eksen eğikliği
C) Yörüngenin elips şekli
D) Dünya'nın eksen hareketi
E) Kara ve deniz dağılışı

3.

I. Paralellerin uzunluklarının kutuplara doğru kısalmasının
II. Meridyenler arası mesafenin kutuplara doğru azalmasının
III. Günlük basınç farklarının oluşmasının
IV. Dünya'nın çizgisel dönüş hızının kutuplara doğru azalmasının
V. Kutup yıldızının görünüm açısının kuzey kutup noktasına doğru büyümesinin

Yukarıdakilerden hangisinin meydana gelmesi diğerlerinden farklı bir nedene bağlıdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4.

Güneş ışınlarının bir noktaya geliş açısının gün içerisinde değişmesi ile aşağıda verilen özelliklerden hangisi arasında bağlantı yoktur?

A) Dünya'nın yörüngedeki dönüş hızının değişmesi
B) Gün içerisinde basınç farkının oluşması
C) Yerel saat farklarının oluşması
D) Günlük sıcaklık farklarının oluşması
E) Gölge boyu ve yönünün gün içinde değişmesi

5.

- Günlük meltem rüzgârlarının oluşması
- Kayaçlarda fiziksel çözülmenin oluşması

Yukarıda verilen özellikler aşağıdakilerden hangisinin sonucunda ortaya çıkar?

A) Geoit şeklinin
B) Eksen hareketinin
C) Yörüngenin şeklinin
D) Yıllık hareketinin
E) Kara ve deniz dağılışının

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

21 HAZİRAN (YAZ GÜNDÖNÜMÜ)

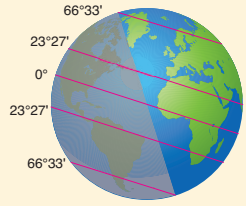

Güneş ışınları Yengeç Dönencesine dik düşer.

Yaz mevsiminin başlangıcıdır

En uzun gündüz, en kısa gece yaşanır.

Kuzeye gidildikçe gündüz süresi uzar, gece süresi kısalır.

KKD'de 24 saat gündüz yaşanır.

Bu tarihten sonra güneş ışınlarının düşme açısı küçülmeye, gündüzler kısalmaya, geceler uzamaya başlar.

KYK'de cisimlerin gölge boyları uzamaya başlar.

23 EYLÜL (EKİNOKS)

Güneş ışınları öğle vakti Ekvator'a dik düşer.

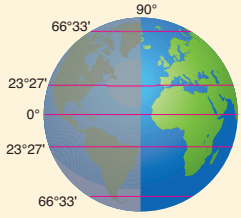

Dünya'da gece ve gündüz süreleri birbirine eşit olur. (12'şer saat)

Aydınlanma çemberi Kutup Noktalarından geçer.

Aynı anda saat 12:00'de Güneş her iki kutup noktasında da görülür.

Aynı meridyen üzerindeki noktalarda güneş aynı anda doğar aynı anda batar.

KYK'de sonbahar GYK'de ilkbahar yaşanır.

Bu tarihten sonra KYK'de gündüzler gecelerden kısa olmaya başlar.

ÖRNEKTİR

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

21 ARALIK (KIŞ GÜNDÖNÜMÜ)

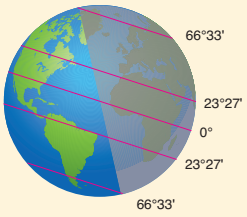

Güneş ışınları Oğlak Dönencesine dik düşer.

KYK'de kış mevsiminin başlangıcıdır.

GYK'de en uzun gündüz, en kısa gece yaşanır.

Kuzeye gidildikçe gündüz süresi kısalır, gece süresi uzar.

GKD'de 24 saat gündüz yaşanır.

KYK'de bu tarihten sonra güneş ışınlarının düşme açısı büyümeye, gündüzler uzamaya, geceler kısalmaya başlar.

GYK'de cisimlerin gölge boyları uzamaya başlar.

21 MART (EKİNOKS)

Güneş ışınları öğle vakti Ekvator'a dik düşer.

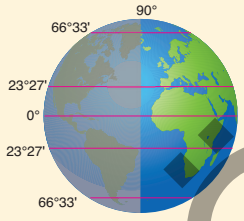

Dünya'da gece ve gündüz süreleri birbirine eşit olur. (12'şer saat)

Aydınlanma çemberi Kutup Noktalarından geçer.

Aynı anda saat 12:00'de Güneş her iki kutup noktasında da görülür.

Aynı meridyen üzerindeki noktalarda güneş aynı anda doğar aynı anda batar.

KYK'de ilkbahar yaşanır.

Bu tarihten sonra KYK'de gündüzler gecelerden uzun olmaya başlar.

6.
- Sürekli rüzgârların ve okyanus akıntılarının KYK'de sağa, GYK'de sola doğru sapması
- Doğudaki bir merkezin yerel saatinin batıdaki bir merkezden ileri olması

Yukarıdaki durumların nedeni, aşağıdakilerden hangisidir?

A) Güneş ışınlarının düşme açısının Ekvator'dan kutuplara doğru küçülmesi

B) Dünya'nın ekseni etrafındaki dönüşünü 24 saatte tamamlaması

C) Dünya'nın kutuplarda basık, Ekvator kısmından şişkince olması

D) Dünya'nın batıdan doğuya doğru dönmesi

E) Dünya'nın küresel şekle sahip olması

7. Aşağıdaki tabloda beş farklı merkezin gündüz ve gece sıcaklık ortalamaları verilmiştir.

Merkez	Gündüz Sıcaklık Ortalaması	Gece Sıcaklık Ortalaması
I	28	12
II	20	–6
III	24	–8
IV	30	10
V	27	9

Tabloda verilen merkezlerin hangisinde fiziksel çözülmenin diğerine göre daha etkili olduğu söylenebilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

8. I. 40° Batı Meridyeni
II. 70° Doğu Meridyeni
III. 50° Doğu Meridyeni
IV. 120° Batı Meridyeni

Yukarıda verilen merkezlerin hangi ikisi arasında yerel saat farkı daha fazladır?

A) I ve II B) II ve IV C) I ve III
D) III ve IV E) II ve III

9. Dünya'da 30° ve 60° enlemleri üzerinde süreklilik gösteren dinamik basınç kuşakları vardır.

Aşağıdakilerden hangisi dinamik basınç kuşaklarını oluşturan faktöre bağlı olarak meydana gelmemiştir?

A) Sürekli rüzgârların esiş yönlerinden sapması

B) Güneş ışınlarının gün içerisinde bir yere farklı açılarla gelmesi

C) Ana yönlerin oluşması

D) Gölge boylarının gün içinde değişmesi

E) Gündüz süresinin uzayıp kısalması

10. I. Gurup ve tan vakti sürelerinin Ekvator'dan kutuplara doğru uzaması
II. Doğu ve batı yönlerinin oluşması
III. Sürekli rüzgârların sapma yönünün Kuzey Yarım Küre'de sağa doğru olması
IV. Komşu meridyenler arasındaki uzaklığın kutuplara doğru azalmasına karşın zaman farkının 4 dakika olması

Yukarıdaki özelliklerden hangileri çizgisel hızın, hangileri Dünya'nın dönüş yönünün sonuçlarıdır?

	Çizgisel Hız	Dönüş Yönü
A)	I ve IV	II ve III
B)	I ve II	III ve IV
C)	II ve III	I ve IV
D)	III ve IV	I ve II
E)	II ve IV	I ve III

11. **Dünya'nın dönüş hızının şimdikinin iki katı daha hızlı olduğu varsayılırsa aşağıdakilerden hangisi gerçekleşirdi?**

A) Merkezkaç etkisi azalırdı.

B) İki meridyen arasındaki zaman farkı 8 dakika olurdu.

C) Günlük sıcaklık farkı azalırdı.

D) Gündüz süresi 48 saat olurdu.

E) Gurup ve tan vakit süreleri uzardı.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
A	D	C	A	B	D	C	B	E	A	C

ÖRNEKTİR

TEST • 6

1.

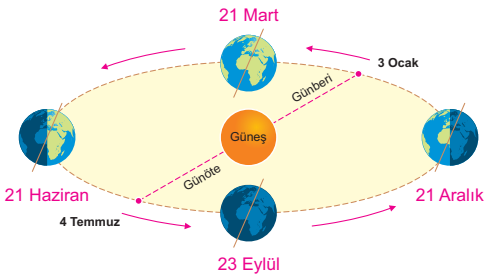

Dünyamız yıllık hareketini elips bir yörünge üzerinde 365 gün 6 saatte tamamlar.

Yörüngenin elips olması ile;

I. Dünya'nın güneşe olan uzaklığı değişir.
II. Güneş'in çekim etkisine bağlı olarak yörüngedeki hızı değişir.
III. Mevsim süreleri değişir.
IV. Güneş ışınları hep aynı yarım küreye büyük açıyla gelir.

yukarıdaki ifadelerin hangileri arasında bir bağlantı kurulamaz?

A) Yalnız III B) Yalnız IV C) II ve IV
D) I ve II E) III ve IV

2. **Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın yörüngesinin elips şeklinde olduğunu kanıtlamaz?**

A) Mevsim sürelerinin yarım kürelerde farklı olması
B) Yıl içinde Dünya'nın Güneş'e olan uzaklığının değişmesi
C) Şubat ayının diğer aylardan kısa olması
D) Aynı anda farklı yarım kürelerde farklı mevsimlerin yaşanması
E) Dünya'nın yörüngedeki dönüş hızının değişmesi

3. **Aşağıdakilerden hangisi Dünya'nın yörüngesinin elips şeklinde olduğunu kanıtlamaz?**

A) Mevsim sürelerinin KYK ve GYK'de farklılık göstermesi
B) Eylül ekinoksunun iki gün gecikmesi
C) Yıl içerisinde Dünya'nın Güneş'e olan uzaklığının değişmesi
D) Şubat ayının 28 gün sürmesi
E) Gece ve gündüz süre farklarının oluşması

4. **Dünya'nın yörüngesi tam daire şeklinde olsaydı;**

I. Matematik iklim kuşakları oluşmazdı.
II. Şubat ayının süresi kısa olmazdı.
III. Dünya'nın yörüngedeki hızı aynı olurdu.

yargılarından hangilerinin yaşanması beklenirdi?

A) Yalnız II B) Yalnız III C) II ve III
D) I ve II E) I ve III

5.
I. Güneş ışınlarının yalnızca dönenceler arasına dik gelmesi
II. Dünya'nın yörüngedeki dönüş hızının değişmesi
III. Batıdaki yerlerde yerel saatin geri olması
IV. Yarım kürelerde mevsim sürelerinin farklı olması

Yukarıda verilenlerden hangilerinin oluşum nedenleri aynıdır?

A) I ve II B) I ve III C) III ve IV
D) II ve III E) II ve IV

ÖĞRENİYORUZ-UYGULUYORUZ

SICAKLIK KUŞAKLARI

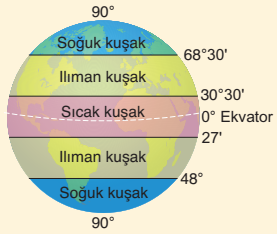

Güneş ışınlarının yere düşme açısının yanında iklim kuşakları üzerinde etkili olan diğer faktörler genel hava dolaşım, kara ve denizlerin dağılımı, sıcak ve soğuk okyanus akıntılarının etkisiyle belirlenen iklim kuşaklarına sıcaklık kuşakları denir.

• Sıcaklık kuşaklarının oluşmasında temel etken Dünya'nın şeklidir.

• Bu sınırlar iki yarım kürede de eşit değildir. Kuzey Yarım Küre'de sıcak ve ılıman kuşak, Güney Yarım Küre'de ise soğuk kuşak daha geniştir.

• Bu durumun en önemli nedeni ise kara ve denizlerin yarım kürelerdeki dağılışının farklı olmasıdır.

ÖRNEKTİR

Notlarım

6. Dünya, Güneş etrafında dönerken elips şeklinde yörünge çizer. Bu yörüngeden dolayı ocak ayında Güneş'e yaklaşır. Buna karşın Kuzey Yarım Kürede ocak ayı, temmuz ayına göre daha soğuktur.

Bu durum;

I. Nem oranının Güney Yarım Küre'de daha fazla olması
II. Ocak ayında Kuzey Yarım Küre'nin Güneş ışınlarını küçük açıyla alması
III. Karaların Kuzey Yarım Küre'de daha geniş yer kaplaması

özelliklerinden hangileriyle açıklanır?

A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

7. Aşağıda Dünya'nın Güneş etrafında dolanırken izlediği yol ve belirli tarihlerde Güneş'e karşı konumları gösterilmiştir.

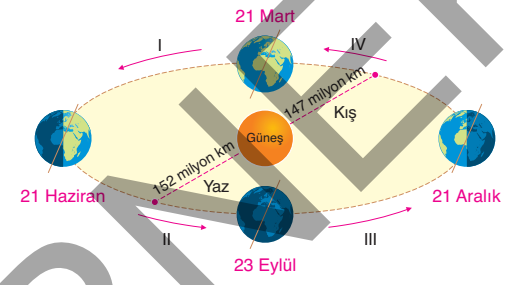

Bu konumların hangi ikisi arasında Türkiye'de gündüzler sürekli uzar?

A) I ve II B) I ve III C) III ve IV
D) IV ve I E) II ve III

8. Dünya'nın Güneş'e yakın olduğu tarihte dönüş hızı artarken, Güneş'ten uzaklaştığı tarihte dönüş hızı azalır.

Buna göre, aşağıdaki tarihlerin hangisinde Dünya'nın Güneş çevresindeki dönüş hızı daha fazladır?

A) 3 Ocak B) 21 Haziran
C) 4 Temmuz D) 21 Aralık
E) 23 Eylül

9. **Dünya ile Güneş arasındaki uzaklığın en az olduğu tarihle ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?**

A) Kuzey Yarım Küre'de kış yaşanmaktadır.
B) Dünya'nın Güneş etrafındaki dönüş hızı artmıştır.
C) Türkiye'de gündüz süresi kısalmaya devam etmektedir.
D) Güney Yarım Küre'de yaz mevsimi yaşanmaktadır.
E) Güneş ışınları Oğlak Dönencesi çevresine büyük açıyla gelmektedir.

10. **Dünya ocak ayında Güneş'e daha yakın olmasına rağmen Kuzey Yarım Küre'de kış, temmuz ayında ise Güneş'e daha uzak olmasına rağmen yaz mevsiminin yaşanması aşağıdakilerden hangisinin farklı olmasının sonucudur?**

A) Atmosferdeki nem oranının
B) Kara ve denizlerin yarım kürelerde farklı dağılmasının
C) Dünya'nın Güneş etrafında dönüş hızının
D) Yaz ve kış mevsim sürelerinin
E) Güneş ışınlarının düşme açısının

11.

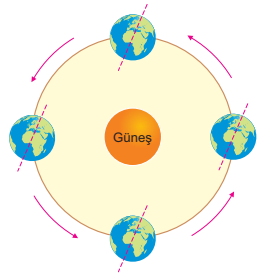

Dünya'nın Güneş çevresinde yörüngesi elips şeklinde değil de tam bir daire olsaydı;

I. Dünya'nın yörüngedeki hızı her zaman aynı olurdu.
II. Dünya'nın Güneş'e olan uzaklığı değişmezdi.
III. Çizgisel dönüş hızı artardı.

durumlarından hangileri gerçekleşirdi?

A) Yalnız I B) Yalnız III C) I ve II
D) I ve III E) II ve III

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
B	D	E	C	E	A	D	A	C	E	C

ÖRNEKTİR

TEST • 7

1. **Güneş ışınlarının bir noktaya yıl içinde sürekli farklı açılarla gelmesi ve yıl içinde gölge boylarının sürekli değişmesinin temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Dünya'nın şekli
B) Yörüngenin elips şekli
C) Eksen eğikliği
D) Dünya'nın günlük hareketi
E) Dünya'nın Güneş'e yaklaşıp uzaklaşması

2.

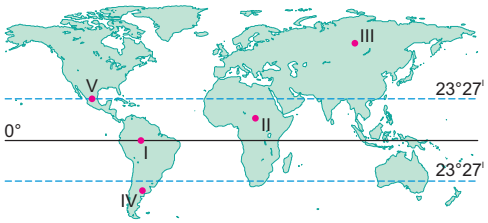

Yukarıdaki haritada numaralanmış noktalardan hangilerine Güneş ışınlarının yıl içinde dik açıyla düştüğü söylenemez?

A) I ve II B) I ve III C) II ve III
D) IV ve V E) III ve IV

3.

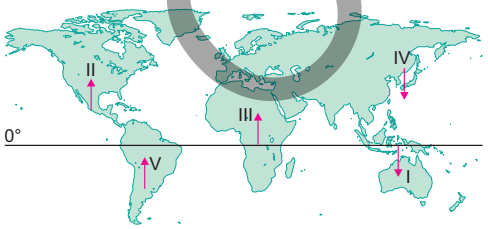

Yukarıdaki haritada numaralanmış hangi oklar doğrultusunda gidildiğinde gece ile gündüz arasındaki süre farkının azalacağı söylenebilir?

A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) IV ve V E) II ve V

4.

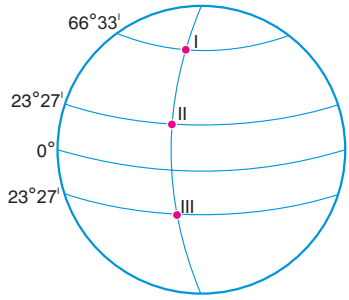

Yukarıdaki şekilde, numaralanmış noktaların hangi enlemler üzerinde yer aldığı aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak verilmiştir?

	I	II	III
A)	Güney Kutup Dairesi	Ekvator	Oğlak Dönencesi
B)	Kuzey Kutup Dairesi	Yengeç Dönencesi	Oğlak Dönencesi
C)	Ekvator	Oğlak Dönencesi	Yengeç Dönencesi
D)	Yengeç Dönencesi	Oğlak Dönencesi	Güney Kutup Dairesi
E)	Kuzey Kutup Noktası	Yengeç Dönencesi	Oğlak Dönencesi

5.

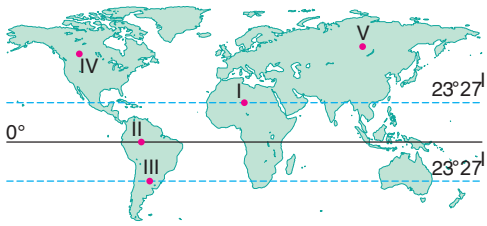

Güneş ışınlarını 90°lik açıyla alabilen yerlerde cisimlerin gölgesi oluşmaz.

Buna göre haritada işaretlenmiş noktaların hangilerinde cisimlerin gölgeleri daima oluşur?

A) I ve II B) II ve III C) III ve IV
D) II ve V E) IV ve V

Notlarım

ÖRNEKTİR

Notlarım

6. **Aşağıdakilerden hangisi eksen eğikliğinin sonuçları arasında yer almaz?**

A) Güneş ışınlarının düşme açısının yıl içinde değişmesi
B) Gölge boylarının yıl içinde değişmesi
C) Mevsimlerin oluşması
D) Meltem rüzgârlarının oluşması
E) Gece gündüz sürelerinin farklılaşması

7.

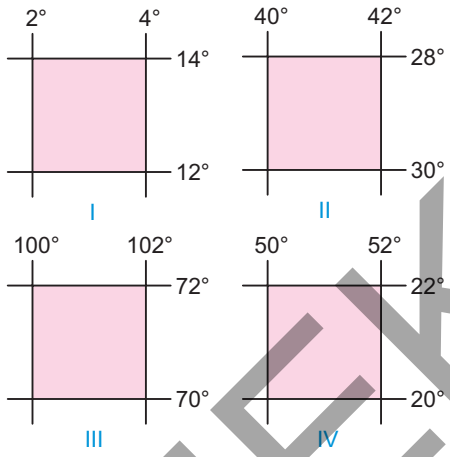

Yukarıdaki coğrafi koordinatları verilen merkezlerden hangileri orta kuşakta yer alır?

A) Yalnız II B) Yalnız III C) I ve II
D) II ve III E) III ve IV

8.

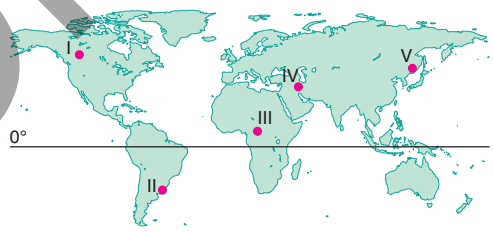

Türkiye'de yaz mevsimi yaşanırken yukarıdaki haritada verilen merkezlerden hangisinde kış yaşanır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

9. **Aşağıdaki coğrafi koordinatları verilen merkezlerin hangisinde Güneş ışınlarının dik açıyla geldiği söylenemez?**

A)

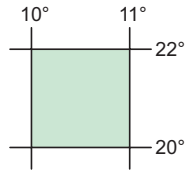

B)

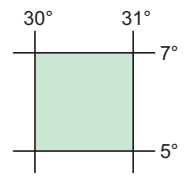

C)

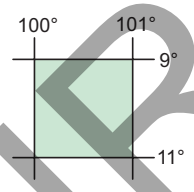

D)

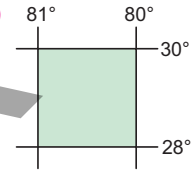

E)

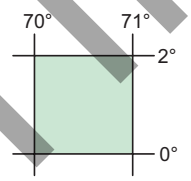

10.

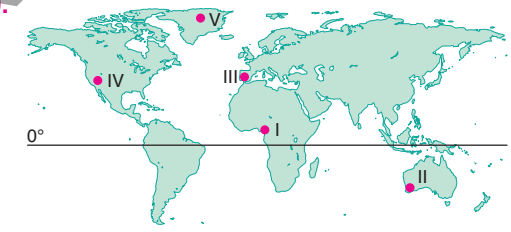

Yukarıdaki haritada verilen merkezlerin hangisinde gece gündüz süresi yıl içinde daha az değişir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

11.

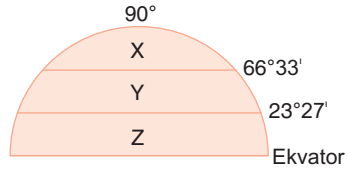

Yukarıdaki şekilde matematik iklim kuşaklarının sınırları gösterilmiştir.

Buna göre, ekvator ile ekliptik düzlemi arasındaki açı bugünkünden küçük olsaydı şekildeki işaretli kuşakların hangilerinin alanı daralırdı?

A) Yalnız X B) X ve Y C) Yalnız Z
D) X ve Z E) Y ve Z

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
C	E	D	B	E	D	A	B	D	A	D

ÖRNEKTİR

TEST • 8

1. **Yer ekseni yörünge düzlemine dik olsaydı aşağıdakilerin hangisinin yaşanması beklenmezdi?**

A) Mevsim sürelerinin eşit olması

B) Güneş ışınlarının yıl boyunca Ekvator'a 90° ile gelmesi

C) Muson rüzgârlarının oluşmaması

D) Gece - gündüz sürelerinin her zaman 12'şer saat olması

E) Aynı boylam üzerindeki noktalarda güneşin aynı anda doğup aynı anda batması

2. Aşağıdaki tabloda beş farklı merkezin 21 Haziran'daki gece ve gündüz süreleri verilmiştir.

Merkezler	Gece Süresi (Saat)	Gündüz Süresi (Saat)
I	15	9
II	11	13
III	10	14
IV	4	20
V	21	3

Tablodaki bilgiler dikkate alındığında, hangi merkezin Ekvator'a olan kuş uçumu uzaklığı en azdır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

3. Dünya'nın ekseninin yörünge düzlemine eğik olmasına bağlı olarak mevsimler oluşmaktadır.

Eksen eğikliğinin mevsimleri oluşturmasında aşağıdakilerden hangisinde meydana getirdiği farklılık temel etkendir?

A) Güneş ışınlarının düşme açısında

B) Güneş'in doğuş ve batış yönünde

C) Gece gündüz sürelerinde

D) Güneş'e olan uzaklığında

E) Yörüngedeki dönüş hızında

4. Türkiye'deki herhangi bir yerde, mart ve eylül aylarında güneş ışınlarının düşme açısı ve ay boyunca güneşten alınan ısı enerjisi tutarı birbirine çok yakındır. Buna karşın, eylül ayı ortalama sıcaklıkları mart ayı ortalama sıcaklıklarından daha yüksektir.

Bu durum aşağıdakilerden hangisiyle açıklanabilir?

A) Atmosferin nem derecesiyle

B) Dünya'nın dönüş yönüyle

C) Önceki mevsimin sıcaklık ortalamasıyla

D) Egemen rüzgâr yönüyle

E) Matematik konumla

5.

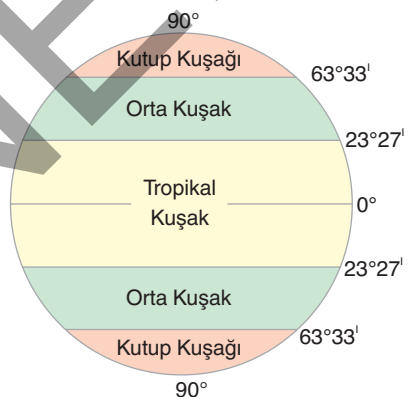

Yukarıdaki şekilde matematik iklim kuşakları sınırları gösterilmiştir.

Bu kuşakların oluşmasında;

I. dünyanın ekseni etrafındaki dönüşü

II. yer ekseni ile yörünge düzlemi arasında 66°33' açı bulunması

III. kara ve denizlerin yeryüzüne dağılışı

IV. yer ekseninin 23°27' eğik olması

özelliklerinden hangileri etkili olmuştur?

A) Yalnız II B) Yalnız IV C) II ve IV

D) I ve III E) I ve II

Notlarım

ÖRNEKTİR

Notlarım

6. Eksen eğikliğine bağlı olarak gece ve gündüz süreleri yıl boyunca değişir.

Yöreler	Gece Süresi (Saat)	Gündüz Süresi (Saat)
I	22	2
II	13	11
III	16	8
IV	8	16

Yukarıdaki tabloda 21 Haziran'da dört merkezde gece gündüz süreleri verilmiştir.

Buna göre, bu merkezlerden hangileri arasındaki kuş uçuşu mesafe en fazladır?

A) I ve II B) I ve IV C) II ve III
D) III ve IV E) II ve IV

7. **Türkiye ve Avustralya'da aynı tarım ürününün yılın farklı dönemlerinde olgunlaşmasının temel nedeni aşağıdakilerden hangisidir?**

A) Yükselti ortalamalarının farklı olması
B) Toprak türlerinin farklı olması
C) Yüzey şekillerinin farklı olması
D) Bulundukları yarım kürelerin farklı olması
E) Yağış rejiminin farklı olması

8. **Aşağıdakilerden hangisi ekvator düzlemi ile ekliptik arasında 23°27' lık açı olmasının bir sonucu değildir?**

A) Aydınlanma dairesinin kutup noktaları ile kutup daireleri arasında yer değiştirmesi
B) Kuzey ve Güney Yarım Kürelerde aynı tarihte farklı mevsimler yaşanması
C) Güneş ışınlarının yalnızca dönenceler arasındaki noktalara dik gelebilmesi
D) Muson rüzgârlarının oluşması
E) Gölge boyunun Ekvator'dan kutuplara doğru uzaması

9. **Aşağıda Dünya'nın Güneş'e göre verilen konumlarından hangisinde gece ile gündüz arasındaki süre farkı daha fazladır?**

A)
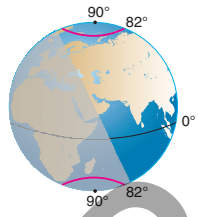

B)
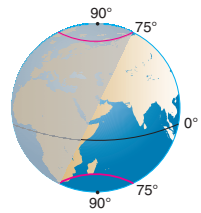

C)
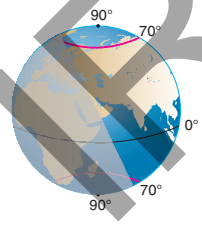

D)
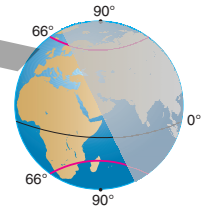

E)
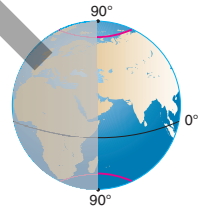

10. X ve Y noktaları aynı meridyen üzerinde olmalarına karşın yaz mevsiminde X kentinde güneş Y kentinden daha önce batmaktadır.

Bu durumun oluşum nedeniyle aşağıdakilerden hangisinin oluşum nedeni aynı değildir?

A) Güneş ışınlarının yeryüzündeki bir noktaya düşme açısının yıl içinde değişmesi
B) Aydınlanma çemberinin yıl içinde yer değiştirmesi
C) Gündüz süresinin yıl içinde değişmesi
D) Güneş'in ufuk düzlemi üzerindeki yükseltisinin yıl içerisinde değişmesi
E) Cisimlerin gölge boyunun gün içerisinde değişmesi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
A	B	A	C	C	B	D	E	D	E

ÖRNEKTİR

TEST • 9

1.

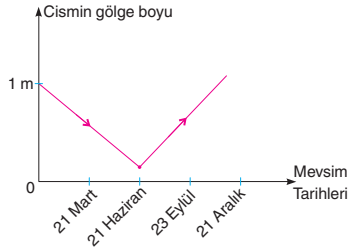

Yukarıdaki grafikte bir merkezde yatay düzleme dikilen bir metrelik çubuğun yıl içindeki gölge boyu değişimi gösterilmiştir.

Bu merkez aşağıdaki enlemlerden hangisi üzerinde yer alabilir?

A) Ekvator B) 45° GP
C) Yengeç Dönencesi D) 35° KP
E) Oğlak Dönencesi

2. **Dünya'nın eksen eğikliği olmasaydı, yani Ekliptik düzlemi ile Ekvator düzlemi çakışık olsaydı aşağıdakilerden hangisi yine de yaşanırdı?**

A) Mevsimlerin oluşumu
B) Yıl içinde güneş ışınlarının düşme açısının farklılaşması
C) Aydınlanma çemberinin yer değiştirmesi
D) Meltem rüzgârlarının oluşması
E) Matematik iklim kuşaklarının oluşumu

3.

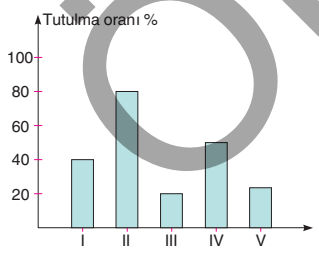

Yukarıdaki grafikte beş merkezde 23 Eylül tarihinde güneş ışınlarının atmosferden geçerken tutulma oranları gösterilmiştir.

Buna göre, verilen merkezlerden hangisi bu tarihte güneş ışınlarını en eğik açıyla almıştır?

A) I B) II C) III D) IV E) V

4.

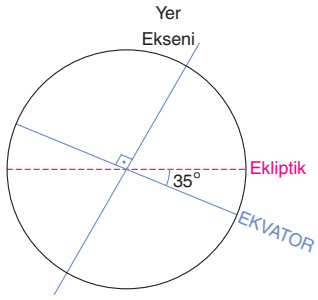

Yukarıdaki şekilde görüldüğü gibi, Dünya'nın eksen eğikliği 23°27' yerine 35° olsaydı, aşağıdaki değişikliklerden hangisi yaşanmazdı?

A) Ekvatoral kuşak daralırdı.
B) Gece gündüz süre farkları artardı.
C) Orta kuşak daralırdı
D) Aydınlanma dairesi 55° ile 90° arasında yer değiştirirdi.
E) Türkiye'de yazlar daha sıcak geçerdi.

5.

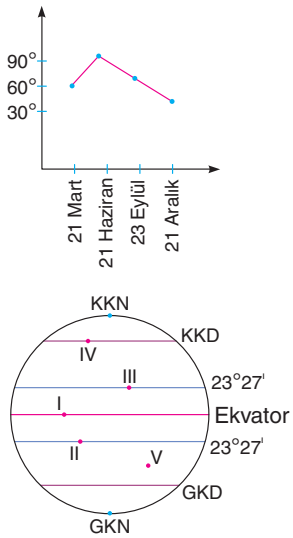

Yukarıda güneş ışınlarının geliş açısının yıl içindeki değişimini gösteren grafik, küre üzerinde işaretli noktalardan hangisine ait olabilir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

Notlarım

ÖRNEKTİR

Notlarım

6.

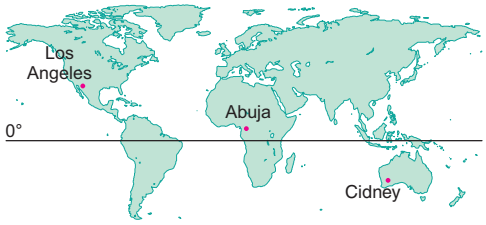

Yukarıdaki haritada Sydney, Abuja ve Los Angeles gösterilmiştir.

I. Sydney'in yeni yıla Los Angeles'tan önce girmesi

II. Abuja'nın gurup ve tan vakti süresinin Sydney ve Los Angeles'a göre daha kısa olması

III. Sydney'de yaz mevsimi yaşanırken Los Angeles'ta kış mevsiminin yaşanması

durumlarının yaşanmasında etkili olan faktörler aşağıdakilerin hangisinde doğru olarak eşleştirilmiştir?

	I	II	III
A)	Dünya'nın şekli	Eksen eğikliği	Yörüngenin şekli
B)	Eksen hareketi	Eksen eğikliği	Dünya'nın şekli
C)	Eksen eğikliği	Yörünge-nin şekli	Eksen hareketi
D)	Eksen hareketi	Dünya'nın şekli	Eksen eğikliği
E)	Dünya'nın şekli	Yörünge-nin şekli	Eksen eğik-liği

7. Eksen eğikliğinden dolayı dönenceler arasındaki yerlere güneş ışınları yılda iki defa dik açıyla düşmektedir.

Buna göre ışınların aynı paralele dik düştüğü aylar aşağıdakilerden hangisinde yanlış verilmiştir?

A) Mayıs - Temmuz
B) Kasım - Şubat
C) Nisan - Ağustos
D) Mart - Eylül
E) Ekim - Şubat

8. Eksen eğikliği bugünkünden daha az olsaydı;

I. Yıllık sıcaklık farkları artar.
II. Orta kuşakta kışlar daha ılık olur.
III. Gece-gündüz arasındaki süre farkları azalır.
IV. Kutup kuşağı genişler.

yargılarından hangileri yaşanır?

A) I ve II B) I ve III C) III ve IV
D) II ve IV E) II ve III

9. Aşağıdaki grafikte, bir merkeze güneş ışınlarının yıl içindeki düşme açıları gösterilmiştir.

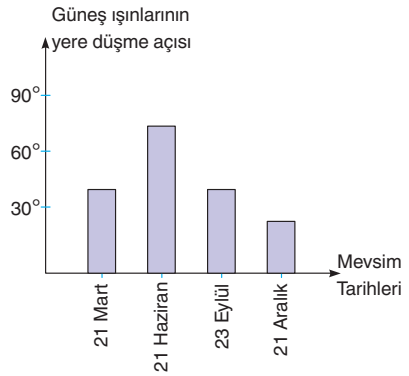

Grafikteki bilgilere göre verilen merkez ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisine ulaşılamaz?

A) Kuzey Yarım Küre'de yer alır.
B) Dört mevsim belirgin olarak yaşanır.
C) Cismin gölge yönü öğle vakti daima güneydir.
D) Yengeç Dönencesinin kuzeyinde yer alır.
E) Güneş ışınlarının tutulma oranının en fazla olduğu tarih 21 Aralık'tır.

1	2	3	4	5	6	7	8	9
D	D	B	A	C	D	B	E	C

ÖRNEKTİR